

Vägvisare
för
VÄRNPLIKTIGA
av alla åldrar

*Detta häfte skall förvaras
i inskrivningsboken.*

Slutet av 1941 utfärdades en ny värnpliktslag och vissa andra nya författningar rörande värnpliktiga. Dessa författningar innehålla i många avseenden genomgripande förändringar av vad som tidigare gällt, och deras tillämpning tar sin början fr. o. m. den 6 juli 1942. Avsikten med detta häfte är att ge de värnpliktiga av alla åldrar en orientering om en del av de nya bestämmelserna och vad de värnpliktiga ha att iakttaga med anledning därav.

1. Värnpliktstid och tjänstgöringstid.

Värnpliktstiden och tjänstgöringstiden har enligt de nya bestämmelserna blivit längre samtidigt som indelningen i beväring och landstorm upphävts.

Värnpliktig är man sålunda numera fr. o. m. det år under vilket man fyller 20 år t. o. m. det år då man fyller 47 år.

Den normala utbildningstiden är numera överallt 450 dagar, vilka i regel uppdelas på en första tjänstgöring om 360 dagar, två repetitionsövningar om vardera 30 dagar samt en s. k. efterutbildningsövning, som också pågår i 30 dagar. Vissa värnpliktiga vid flottan tjänstgöra hela utbildningstiden — 450 dagar — i en följd utan uppehåll.

Värnpliktiga med speciella kvalifikationer kunna uttagas för utbildning till officerare eller underofficerare eller i specialtjänst (läkare, tandläkare, apotekare, ingenjörer m. fl.) och för dessa tillkommer en ytterligare tjänstgöringstid utöver de 450 dagarna, nämligen för utbildning till officer högst 360 dagar och för utbildning till underofficer eller i specialtjänst högst 180 dagar. Även för värnpliktiga sjökaptener, styrmän, övermaskinister och maskinister av andra klass gälla liknande bestämmelser om förlängning av den normala utbildningstiden.

Innan ett och ett halvt år förflutit efter avslutandet av första tjänstgöringen eller motsvarande tjänstgöring kan varje värnpliktig — med undantag av dem som uttagits till specialtjänst — åläggas att fullgöra en eller flera s. k. beredskapsövningar om sammanlagt högst 180 dagar. Dessa beredskapsövningar böra icke förväxlas med inkallelse vid förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. Till sådan tjänstgöring kunna de värnpliktiga även i fortsättningen liksom förut inkallas, och därvid spelar den föregående utbildnings- eller övnings-tidens längd ingen som helst roll.

Nu fråga sig kanske många äldre värnpliktiga om de nya reglerna om längre utbildningstid skola tillämpas även på dem och om de alltså kunna bli ålagda att inställa sig för att komplettera sin tidigare, kortare utbildning.

Nej, detta är inte meningen, utan de nya bestämmelserna gälla endast för värnpliktiga av årsklass 1940, årsgrupp 1941 eller yngre. Två undantag finnas dock: 1) Äldre värnpliktiga som äro födda 1914 eller senare och som tillhöra armén eller kustartilleriet äro skyldiga att, utöver den tjänstgöring som åligger dem enligt äldre lagen, fullgöra en repetitionsövning om 30 dagar före utgången av åttonde året efter inskrivningsåret. 2) Äldre värnpliktiga som äro födda 1906 eller senare äro skyldiga att, i stället för den landstormsrepetitionsövning eller landstormsbefälsövning som åligger dem enligt äldre lagen, fullgöra en s. k. efterutbildningsövning om 30 dagar före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret.

För frikallade, vilka vid s. k. efterbesiktning förklarats dugliga till krigstjänst, gälla särskilda bestämmelser.

2. Värnpliktsgrupper. Plats för tjänstgöringens fullgörande.

Numera äro de värnpliktiga indelade i två värnpliktsgrupper, vilka ersatt den gamla indelningen i klass A, klass B och årsklasser. Värnpliktsgrupperna benämnas »grupp K» och »värnpliktiga i allmänhet».

Till »grupp K» hänföras sådana värnpliktiga som på grund av bildning, specialkunskaper eller andra särskilda omständigheter anses vara av särskilt värde för krigsorganisationen. Dessa värnpliktiga bli alltid vid inskrivningen tilldelade ett bestämt angivet truppförband, t. ex. I 4, A 9, T 2, Stockholms örlogsstation, F 8. Värnpliktig inom »grupp K» tillhör under hela sin värnpliktstid det truppförband som han tilldelats vid inskrivningen. Han skall således fullgöra varje slag av värnpliktstjänstgöring vid just det förbandet alldeles oberoende av var han för tillfället är bosatt eller kyrkobokförd.

Till gruppen »värnpliktiga i allmänhet» hänföras alla andra värnpliktiga. Dessa bli icke vid inskrivningen tilldelade visst angivet truppförband, utan för dem anges endast vilket truppslag de tillhöra, alltså t. ex. infanteriet, kavalleriet, flottan, flygvapnet etc. Då tjänstgöringen för sådan värnpliktig tager sin början skall han inställa sig vid det truppförband (regemente, kår, örlogsstation, flygflottilj etc.), som får sina värnpliktiga från det inskrivningsområde, inom vilket hans kyrkobokföringsort är belägen. Platsen för tjänstgöringens fullgörande är alltså i fråga om gruppen »värnpliktiga i allmänhet» alltid beroende av var den värnpliktige för tillfället är kyrkobokförd. Flyttar han sålunda efter inskrivningen

eller fullgörandet av sin första tjänstgöring till ett annat inskrivningsområde och blir kyrkobokförd där, så överföres han därmed också automatiskt till vederbörande truppförband inom det nya området. Det kan sålunda inträffa att en värnpliktig inom denna grupp kommer att fullgöra olika delar av sin utbildning vid skilda truppförband, ehuru alltid vid samma truppslag.

Observera dock att det i vissa fall kan förekomma att värnpliktig, såväl inom »grupp K» som inom gruppen »värnpliktiga i allmänhet», kan bli inkallad till tjänstgöring genom personlig order, som ålägger vederbörande att inställa sig vid annat förband än han normalt tillhör. I sådana fall skall givetvis föreläggandet i den personliga ordern följas.

3. Registrering av värnpliktiga m. m.

Enligt den nya ordningen har indelningen i rullföringsområden och sjörullföringsområden slopats, och kvar står endast den hittillsvarande indelningen av landet i 21 *inskrivningsområden*. Inom varje inskrivningsområde finns en inskrivningschef, som har sin expedition vid infanteriregementet i inskrivningsområdet.

Redovisningen av de värnpliktiga sker numera

dels i ett truppregister — det fullständigaste

registret —, som i regel föres vid det truppförband, där den värnpliktige är skyldig tjänstgöra;

dels i ett lokalregister, som föres vid inskrivningsexpeditionen i det inskrivningsområde, inom vilket den värnpliktiges kyrkobokföringsort är belägen; och

dels i ett centralregister, som föres vid centrala värnpliktsbyrån i Stockholm. Denna byrå är en ny myndighet som har tillkommit för att handlägga vissa värnplikts- och registreringsfrågor.

Framställningar och förfrågningar i värnpliktsärenden skola numera göras till de myndigheter som föra truppregister eller till inskrivningscheferna.

4. Frikallelse och annan ändring i värnpliktsförhållanden.

I fråga om de skäl som kunna föranleda befrielse från värnpliktstjänstgöring har numera den betydelsefulla förändringen genomförts att *försörjningsplikt icke godtages som skäl* för sådan befrielse. I övrigt gälla bl. a. dessa bestämmelser.

Om en värnpliktig, som inte är i tjänst, anser sig vara oduglig till krigstjänst och därför eller på grund av sin kroppsbeskaffenhet eller

sitt hälsotillstånd vill bli helt eller delvis befriad från värnpliktstjänstgöring eller få sin tilldelning eller uttagning ändrad, så bör han vända sig med en ansökan om den saken till inskrivningsnämnden eller inskrivningschefen i det inskrivningsområde, där han är kyrkobokförd. Har han några intyg eller andra papper, som kunna styrka hans ansökan, så bör han bifoga dem, och i varje fall måste alltid inskrivningsboken vara med. Ansökan kan sändas per post eller inlämnas personligen. Den myndighet som erhållit en sådan ansökan kan för närmare undersökning kalla till sig sökanden, som då är skyldig inställa sig.

Skulle den värnpliktige inte bli nöjd med det beslut som inskrivningsnämnden och inskrivningschefen fattar i ärendet, så kan han besvära sig hos inskrivningsrådet, som har sitt säte i Stockholm. Besvärsskrivelsen skall ställas till inskrivningsrådet och inlämnas eller sändas per post till inskrivningschefen. Som regel har den värnpliktige högst 20 dagar på sig att inkomma med sina besvär.

Önskar en värnpliktig få sin tilldelning eller uttagning ändrad av andra skäl än svag fysik eller nedsatt hälsa, skall ansökan ställas till chefen för den försvarsgren han tillhör, d. v. s. chefen för armén, chefen för marinen eller chefen för flygvapnet, och inlämnas eller sändas per post till den myndighet, hos vilken den

värnpliktige är truppregistrerad (som regel regementschefen, kårchefen, stationschefen, flottiljchefen etc.) Ärendet avgöres av försvarsgrenschefen eller i vissa fall av Konungen.

5. Anstånd med tjänstgöring.

För fullföljande av *studier eller yrkesutbildning* kan anstånd med värnpliktstjänstgöring erhållas efter särskild ansökan. Sådan ansökan göres skriftligen hos den myndighet, hos vilken den värnpliktige är truppregistrerad. Inskrivningsboken och de intyg som den värnpliktige vill åberopa skola bifogas. Då den värnpliktige fått meddelande om vederbörande myndighets beslut i frågan, har han 20 dagar på sig att anföra besvär hos Konungen, om han inte skulle vara nöjd med beslutet. Besvärsskrivelsen skall han i så fall inom den tiden ha ingivit till samma myndighet som förut handlagt ärendet.

Anstånd med *beredskapsövning eller tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering* sökes hos Konungen. Ansökan ställs till Konungen och lämnas eller sändes till inskrivningschefen i det inskrivningsområde, inom vilket den värnpliktige är kyrkobokförd, eller till chefen för det förband den värnpliktige tillhör.

Kom för övrigt alltid ihåg följande i fråga om skrivelser till militära myndigheter:

Det finns något som kallas »tjänstevägen», och med det menar man den väg ett ärende har att passera innan det kommer fram till den myndighet som slutgiltigt beslutar i frågan. Om den beslutande myndigheten är högre än inskrivningschefen eller högre än den myndighet, som för truppregister (d. v. s. som regel regementschefen, kårchefen, stationschefen, flottiljchefen etc.), så får man inte skicka i väg sin skrivelse direkt till den högre myndigheten. Det bara fördröjer saken, eftersom den högre myndigheten ändå inte kan avgöra den utan att först få vissa kompletterande uppgifter i registreringshänseende o. d. rörande den värnpliktige.

Antag t. ex. att man tillhör Bohusläns regemente och vill ha anstånd med en repetitionsövning. Då skriver man »Till Chefen för Kungl. Bohusläns regemente» överst på sin ansökan, som man sedan lägger in i ett kuvert med samma adress och skickar av. Antag vidare att regementschefen ger besked om att han avslagit ansökan. Då kan man ju försöka få ändring i regementschefens beslut genom att skriva till Konungen och besvara sig. Man författar alltså en ny skrivelse, på vilken man överst skriver »Till Konungen». Men observera nu, att i det här fallet får man inte skriva »Till Konungen» också på kuvertet, utan där skrives precis som förra gången »Till Chefen

för Kungl. Bohusläns regemente, Uddevalla», eftersom regementschefen först måste ha skrivelsen för behandling innan Kungl. Maj:t kan fatta sitt beslut. När regementschefen behandlat skrivelsen skickar han den alltså tillsammans med sitt yttrande vidare till Konungen.

6. Flyttning. Adressanmälan.

När en värnpliktig tar ut eller lämnar in flyttningsbetyg eller anmäler flyttning inom en och samma församling skall han alltid ta med sig sin inskrivningsbok och visa upp den. Flyttar han från en församling till en annan är det hans skyldighet att hos pastorexpeditionen, mantalskontoret eller motsvarande myndighet i den nya församlingen ta reda på vilket inskrivningsområde han kommer att tillhöra. De som ingå i gruppen »värnpliktiga i allmänhet» och alltså icke tilldelats ett bestämt angivet truppförband som de ständigt tillhöra, skola hos inskrivningschefen i det nya inskrivningsområdet skaffa sig upplysning om vilket förband de komma att tillhöra efter flyttningen.

Den värnpliktige skall alltid kunna nås med brev från militär myndighet var helst han än befinner sig. När han inte är inkallad till militärtjänstgöring eller inmönstrad till sjöfart är han därför alltid skyldig att se till att det kravet kan bli uppfyllt. Försummar han sina skyl-

digheter i det hänseendet kan han bli bötfälld. De militära myndigheterna komma att i kontrollerande syfte tid efter annan skicka ut försändelser till de värnpliktiga.

Adressen kan den värnpliktige anmäla till den myndighet, hos vilken han är truppregistrerad, eller också till inskrivningschefen i det inskrivningsområde, där hans kyrkobokföringsort är belägen. Adressanmälan kan göras muntligen eller skriftligen. (Formuläret »Värnpliktigs adressanmälan» finnes vid varje postanstalt.) Så snart adressförändringen är av längre varaktighet, såsom vid ombyte av bostad o. d., bör adressanmälan ske på detta sätt. I andra fall räcker det med att på vanligt sätt göra anmälan till posten om tillfällig eftersändning av post. Hur man går till väga är för övrigt en sak av underordnad betydelse — huvudsaken är att den värnpliktige alltid utan dröjsmål kan nås av en militär försändelse.

7. Skyldighet att avhämta postförsändelse.

Om en värnpliktig får en avi om en rekommenderad postförsändelse och det av avin framgår att försändelsen kommer från militär myndighet, så är han skyldig att hämta försändelsen på posten. På samma sätt är han skyldig att ta emot och kvittera varje annan försändelse som kommer till honom från mili-

tär myndighet. Bryter han mot dessa bestämmelser kan han bli bötfälld.

8. Uppgiftsskyldighet.

De hittillsvarande reglerna om årlig mönstringsskyldighet för de värnpliktiga ha numera upphävts. I stället föreskrives att de värnpliktiga äro skyldiga att på särskild förfrågan från militär myndighet lämna upplysningar om personliga förhållanden av militärt intresse. Då en värnpliktig får en sådan förfrågan, måste han besvara den inom åtta dagar vid risk att eljest få böta och dessutom vid vite bli förelagd att fullgöra sin uppgiftsskyldighet.

9. Ansökningshandlingars innehåll och avfattning.

Ansökning bör klart och kortfattat ange vad sökanden önskar uppnå samt skälen därtill. Skälen behöva dock ej upptagas i ansökningen, om de framgå av bifogade intyg.

En ansökning bör helst skrivas på helark. Vid arkets inre kant bör lämnas en ganska bred marginal.

Hjälp med upprättande av skrivelse kan erhållas vid inskrivningsexpedition eller förbandsexpedition. Här nedan lämnas *exempel* på vissa vanligen förekommande ansökningshandlingar.

Exempel nr 1.

Vpl nr 1835-20-41
Berg ang. tillfäll-
lig befrielse från
värnpliktstjänst-
göring.

Till
Inskrivningschefen i Västerbottens in-
skrivningsområde.

Härmed anhålles värdsamt om befrielse från värnpliktstjänstgöring till den 15 oktober 1942. Läkarintyg¹⁾ och inskrivningsbok bifogas.

Vännäs den 10 juli 1942.

Lennart Berg
Vpl nr 1835-20-41.

Adress: Bergliden, Vännäs.
Tel.: Vännäs 947.

Exempel nr 2.

Vpl nr 187-9-40
Carlsson ang. an-
stånd med repeti-
tionsövning.

Till
Chefen för Kungl. Skaraborgs rege-
mente.

Härmed anhålles värdsamt om anstånd med repetitionsövning till nästa år. Intyg och inskrivningsbok bifogas.

Lund den 10 juli 1942.

Sven Carlsson,
Vpl nr 187-9-40

Adress: Nils Bielkegatan 16, Lund.
c/o Fredriksson.

Hemortsadress: Mariestadsvägen 17,
Skövde.

¹⁾ Det är alltid bra att bifoga läkarintyg, men inte nödvändigt. Har man inte läkarintyg, måste man i stället tala om i ansökan vad det är för fel på ens hälsotillstånd. Skriv då t. ex. så här: Härmed anhålles värdsamt om befrielse från värnpliktstjänstgöring till den 15 oktober 1942, emedan jag råkat bryta armen.

Exempel nr 3.

Vpl nr 3786-3-39
Dahl med besvär
över inskrivnings-
nämnds beslut.

Till Inskrivningsrådet²⁾.

Härmed får jag värdsamt anföra besvär över inskrivningsnämndens beslut med anledning av min ansökan om befrielse från värnplikt. Inskrivningsnämndens besked samt inskrivningsbok bifogas.

Örebro den 10 juli 1942.

Anders Dahl
Vpl nr 3786-3-39.

Adress: Oskarsvägen 54, Örebro.
Tel.: 239 47.

Exempel nr 4.

Vpl nr 83-16-42
Eriksson med be-
svär över beslut
om anstånd med
värnpliktstjänst-
göring.

Till Konungen³⁾.

Hos Eders Kungl. Maj:t får jag härmed i underdånighet anföra besvär över chefens för Kungl. Hallands regemente beslut med anledning av min ansökan om anstånd med första tjänstgöring till nästa år. Regementschefens besked samt inskrivningsbok bifogas.

Simlångsdalen den 10 juli 1942.

Underdånigst
Harald Eriksson
Vpl nr 83-16-42.

Adress: Eriksdal, Simlångsdalen.
Tel.: Simlångsdalen 108.

²⁾ Obs.! Detta skrives icke på kuvertet, i vilket skrivelsen lägges in, utan där skrives adressen till vederbörande inskrivningschef, t. ex. »Till Inskrivningschefen i Örebro inskrivningsområde, Örebro».

³⁾ Obs.! Detta skrives icke på kuvertet, i vilket skrivelsen lägges in, utan där skrives adressen till den förbandschef, som tidigare handlagt ärendet, alltså i detta exempel »Till Chefen för Kungl. Hallands regemente, Halmstad».

Värnpliktig, som har försörjningsplikt mot anhörig, och i vissa fall även annan värnpliktig kan under militärtjänstgöring erhålla familjebidrag.

Ansökan om bidrag skall ingivas till familjebidragsnämnden i den kommun, där den värnpliktige är bosatt vid tiden för militärtjänstgöringens början, och bör göras före inställelsen till tjänstgöring.

Upplysningar om gällande bestämmelser rörande familjebidrag lämnas av familjebidragsnämnderna, som även tillhandahålla erforderliga ansökningsblanketter.

Uppsök i god tid familjebidragsnämnden och vidtag åtgärder för att trygga familjens försörjning under militärtjänstgöringen!